

Sygnatura akt I C 772/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 lutego 2018 roku

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Deptuła

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Domurad

po rozpoznaniu 6 lutego 2018 r. w Ostrołęce na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko A. F.

o zapłatę

**orzeka:**

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz pozwanej A. F. 8.217, 00 (osiem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych zwrotu kosztów procesu, w tym 7.200, 00 (siedem tysięcy dwieście) złotych kosztów zastępstwa prawnego;

III. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ostrołęce od powoda (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa 3.986, 91 zł (trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt sześć złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy). Na oryginale właściwy podpis. Z uwagi na złożoną apelację przez powoda Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2018 r sygn. akt **IACa 316/18 I**. oddala apelację; II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej. Na oryginale właściwe podpisy.

Sygnatura I C 772/16

Uzasadnienie wyroku wydanego 20 lutego 2018 r.

przez **Sąd Okręgowy w Ostrołęce**

w sprawie

z powództwa (...) **Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

przeciwko **A. F.**

o zapłatę

Data wniesienia pozwu – 24 marca 2016 r. – wpływ na biuro podawcze Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny (tzw. e-Sądu). 6 maja 2016 r. – data przekazania sprawy do Sądu Okręgowego w Ostrołęce. 30 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce wydał w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym

uwzględniający żądanie pozwu w całości. Sprzeciw od nakazu zapłaty 26 lipca 2016 r. wniosła pozwana, zaskarżając w całości i wnosząc o oddalenie powództwa.

### ***Roszczenie (żądanie z przytoczeniem jego okoliczności faktycznych).***

Zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda 555.685,76 zł, na które składać się miały: **1.**) 492.625,19 zł kapitału kredytu; **2.**) 7.729,85 zł odsetek umownych naliczonych zgodnie z regulaminem od kwoty kapitału kredytu za okres od 5.11.2014 r. do dnia rozwiązania umowy, tj. 2.2.2015 r.; **3.**) 13.942,59 zł z tytułu opłat naliczonych zgodnie z regulaminem oraz tabelą opłat i prowizji (...) Bank (...) S.A.; **4.**) 41.388,13 zł z tytułu odsetek ustawowych naliczonych od kwoty kapitału kredytu za okres od dnia następnego po dniu rozwiązania umowy, tj. od 3.2.2015 r., do 31.12.2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od 1.1.2016 r., do dnia wystawienia wyciągu z ksiąg banku z odsetkami ustawowymi naliczonymi od kwoty 555.685,76 zł za okres od dnia następnego po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg banku tj. od 21.11.2015 r., do 31.12.2015 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od kwoty 555.685,76 zł z okres od 1.1.2016 r. do dnia zapłaty.

Podstawa faktyczna żądania zapłaty – stosownie do uzasadnienia – pozwana nie wykonała swoich zobowiązań wynikających z umowy kredytu hipotecznego nr (...), tzw. frankowego, w związku z czym 19 września 2014 r. powód wypowiedział umowę stanowiąc o zobowiązaniu pozwanej do bezzwłocznej spłaty bieżącego zadłużenia, z zastrzeżeniem, że po upływie terminu wypowiedzenia i nie uregulowaniu należności, zadłużenie stanie się natychmiast wymagalne. W związku z brakiem spłaty należności umowa uległa rozwiązaniu, roszczenie stało się wymagalne. Sposób wyliczenia żądanej kwoty, nawiązujący do roszczenia, prezentuje pozew na karcie 12 akt sprawy.

### ***Stanowisko pozwanej.***

Oddalenie powództwa. Pozwana zaprzeczyła, żeby nie wykonywała umowy kredytowej, na datę jej wypowiedzenia istniała nadpłata – przy założeniu, że w umowie zawarte zostały klauzule niedozwolone dotyczące indeksacji walutowych. Szczegółowo opisane one zostały w uzasadnieniu sprzeciwu, k. 75 – 76 akt sprawy.

### ***Koszty procesu.***

Strony żądały wzajemnie ich zasądzenia.

### ***Wnioski dowodowe.***

Inicjatywa dowodowa stron została niemal w całości uwzględniona. Wskazane dowody – przeprowadzono i zaliczono do materiału sprawy. Kierunek prowadzonego postępowania wynika z postanowień wydanych na rozprawie w dniu **25 października 2016 r.** (k. 220), **21 grudnia 2016 r.** (k. 241) i **6 lutego 2018 r.** (k. 422 – 423). Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił na podstawie art. 227 k.p.c. wnioski pozwanej o dopuszczenie dowodu z załączonych do sprzeciwu od nakazu zapłaty dokumentów na k. 98-114 akt sprawy oraz k. 120-124 akt sprawy, jako niemające istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy oraz wniosek o zaliczenie do materiału dowodowego wyliczenia załączonego do pisma oznaczonego, jako replika na odpowiedź na sprzeciw, gdyż przez nikogo nie podpisanego, zatem nie wiadomo przez kogo sporządzonego, stanowiącego w istocie - w sensie procesowym - jedynie stanowisko procesowe pozwanej, nadto objęte wnioskiem dowodowym pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości. Nadto na podstawie art. 161 k.p.c. oddalił wniosek pozwanej o zaliczenie, jako załącznik do protokołu rozprawy, wydruku wyroku Sądu Najwyższego sygnatura akt II CSK 614/08 z 29 kwietnia 2009 roku, jako niepodpadającego pod wskazaną dyspozycję przepisu.

### ***Fakty uznane przez Sąd Okręgowy w Ostrołęce za udowodnione .***

13 maja 2008 r. strony, przy czym obecny powód jest faktycznie następcą prawnym uprzedniego wierzyciela przez przejęcie całości majątku (...) SA w W., zawarły umowę o kredyt hipoteczny nr (...), indeksowany do kursu franka szwajcarskiego (CHF). Kwota kredytu objęła 300.000 zł. Tyle wypłacono pozwanej. Wypłata nastąpiła jednorazowo. Kredyt był przeznaczony na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, spłatę innych kredytów i zobowiązań

konsumpcyjnych oraz koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu (§ 2 ust. 2 umowy). Okres kredytowania ustalony został na 456 miesięcy. Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień zawarcia umowy wyniosła 4,92 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa była ustalana, jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku w wysokości 2,15 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmian stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF). Spłata kredytu następowała w ratach miesięcznych, równych. Według §6 pkt 7 umowy, informacje na temat zmian stopy oprocentowania, wysokość rat spłaty oraz terminów spłaty pozwana miała otrzymywać w wyciągu bankowym dotyczącym kredytu.

W § 14 umowy zastrzeżono dla wszelkich zmian umowy formę pisemną, pod rygorem nieważności, za wyjątkiem: - zmian w Regulaminie; - zmian w Taryfie; - zmian oprocentowania; - innych przypadków przewidzianych w Umowie lub Regulaminie. W §4 ust. 2 umowy, § 15 Regulaminu, powód zastrzegł sobie prawo do zmiany wysokości opłat i prowizji w sytuacjach ogólnie wskazanych.

Załącznikiem do umowy oznaczonym numerem 1. był Regulamin, który przewidywał indeksację kwoty kredytu do franka szwajcarskiego przez przeliczenie kwoty kredytu wyrażonej w PLN po kursie kupna walut ustalonym w przyszłości przez pozwanego (§ 7 ust. 4 Regulaminu). Następnie – przeliczenie tak uzyskanej kwoty indeksacji w CHF po kursie sprzedaży ustalonym w przyszłości w sposób wskazany w § 9 ust 2 pkt 1 Regulaminu. Przyjęta w umowie klauzula przeliczenia walutowego z PLN na CHF po kursie kupna CHF – § 7 ust. 4 Regulaminu oraz klauzula przeliczenia walutowego z CHF na PLN po kursie sprzedaży CHF – §9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu nie wskazywały obiektywnych mierników ustalania kursu walutowego. Stanowi o tym treść stosownego postanowienia:

oraz

Pozwana nie miała wpływu na wysokość kupna kursów kupna oraz sprzedaży. Według § 15 ust. 5 – 6 umowy, bank był uprawniony do zmiany taryfy w przypadku zmiany m. in. wysokości stóp procentowych krajowego rynku pieniężnego. Zmiana taryfy nie stanowiła zmiany umowy.

16 grudnia 2011 r., z wniosku pozwanej, strony zawarły do umowy (...) nr (...) stosownie, do którego spłata udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej miała następować w walucie obcej, CHF. Służyć miał temu specjalny rachunek bankowy w walucie CHF przeznaczony do obsługi kredytu. Wpłaty na ten rachunek miały być dokonywane w formie gotówkowej oraz przelewów. Według § 12 aneksu, w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności w całości lub części, bank dokonywał zmiany waluty kredytu na złote.

Od lipca 2008 r., do sierpnia 2014 r. pozwana dokonywała wpłat na poczet kredytu, w większości w formie gotówkowej.

19 września 2014 r. powód powołując się na nieterminową spłatę kredytu rozwiązał pozwaną umowę – warunkowo – oświadczając, że w związku z nieterminową spłatą kapitału kredytu, odsetek i innych należności wynikających z umowy, rozwiązuje umowę z zachowaniem 30 – dniowego okresu wypowiedzenia, który kończy się 26 października 2014 r., o ile pozwana do 24 października 2014 r. nie ureguluje wymagalnego zadłużenia. Pozwana odebrała pismo 24 września 2014 r.

Według stanu na 26 października 2014 r. pozwana na poczet kredytu wpłaciła w złotych łącznie 68.517,86 zł rat, 2.400,00 zł prowizji, łącznie w złotych 70.917,86 zł. Łącznie we frankach szwajcarskich wpłaciła 13.573,13. Łącznie wpłaty wyniosły w przeliczeniu na złote 115.430,98 zł.

Pismem z 5 lutego 2015 r. powód wezwał pozwaną do natychmiastowej spłaty zadłużenia w kwocie 515.284 zł. Stwierdził, że w przypadku braku wpłaty, będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy pożyczki długoterminowej. Z upływem okresu wypowiedzenia powód miał zażądać zwrotu całej kwoty kredytu, z odsetkami i innymi opłatami.

Pismem z 29 czerwca 2015 r. powód poinformował pozwaną o tym, że w związku z rozwiązaniem umowy, obsługa zadłużenia w kwocie 537.981,26 zł PLN została skierowana do zespołu windykacji kredytów straconych.

17 lutego 2016 r. powód skierował do pozwanej przed sądowe wezwanie do zapłaty, wzywając do zapłaty 555.685, 76 zł w nieprzekraczalnym terminie do 27 lutego 2016 r.

Wysokość wpłat pozwanej na poczet kredytu objętego umową i pozostałej jeszcze do zapłaty wymagalnej kwoty wierzytelności powoda na datę rozwiązania umowy i postawienia kredytu w stan wymagalności – 26 października 2014 r. wyniosła, odpowiednio, przy przyjęciu założeń: - nieważności umowy, jako całości: różnicę pomiędzy wysokością wypłaconej przez bank kwoty 300.000 zł, a wpłaconych przez pozwaną, przeliczonych na złotówki rat, tj. 115.430, 98 zł, czyli 184.569, 02 zł (według kursów ustalonych w banku) albo 175.874, 11 zł (według kursu średniego NBP – ale przy uwzględnieniu daty wniesienia pozwu); - bezskuteczności klauzul indeksacji walutowych: – według stanu na dzień 19 września 2014 r. pozostawała nadwyżka wpłaconych kwot ponad wymagalne raty na kwotę 31.913, 66 zł. Z uwagi na brak zaległości nie wystąpiły wtedy warunki do rozwiązania umowy kredytu w październiku 2014 r. Według stanu na datę wniesienia pozwu, 24 marca 2016 r., stan kredytu do spłaty wynosił 260.838, 07 zł i brak było zaległych wymagalnych rat. Pozostało do rozliczenia na koncie, jako depozyt pozwanej 14.801, 35 zł; - obowiązywania wszystkich postanowień umowy: 558.481, 57 zł, a na datę wniesienia pozwu (24.3.2016 r.) – 139.941, 42 CHF, to jest 561.305, 04 zł, przy przyjęciu kursu franka na 4, 01 zł na stronie internetowej banku z 24 marca 2016 r.

Pozwana ma 45 lat, jest stanu wolnego, a z wykształcenia (licencjat) i zawodu – informatykiem. Zarabia netto 2000 – 3000 zł miesięcznie. Za kredyt nabyła nieruchomość zabudowaną budynkiem mieszkalnym przeznaczoną do remontu w P., powiat (...), której obecna wartość jest niższa, od wartości roszczenia.

Gdy odwiedziła placówkę powoda w intencji zawarcia umowy, wskazano jej jednoznacznie kredyt powyższy, jako tzw. frankowy. Nie proponowano innego, przedstawiając ofertę, jako najkorzystniejszą, z uwagi na stabilność i koszt uzyskania. Nawiazywało to do aktualnych trendów na rynku usług bankowych w ówczesnym czasie. Pozwana zaufała powodowi. Nie została poinformowana, jak będzie ustalana spłata raty. O wysokość raty dowiadywała się telefonicznie przed każdorazową spłatą.

### ***Dowody, na jakich oparł się Sąd Okręgowy.***

Dowody wskazane przez strony, objęte postanowieniami dowodowymi wydanymi na rozprawie w dniu 25.10.2016 r., k. 220: z wniosku powoda - dokumenty załączone do pozwu, k. 34-60, odpowiedzi powoda na sprzeciw pozwanej, k. 141-149; z wniosku pozwanej - dokumenty załączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty, k. 93-97, 115-119, dodatkowo podstawę ustaleń faktycznych stanowiły w zakresie niespornym wyjaśnienia pozwanej złożone na rozprawie we wskazanym dniu (k. 216-219); w dniu 21.12.2016 r., k. 241, 6.2.2018 r., k. 422, dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości H. G. na okoliczność wysokości wpłat pozwanej na poczet kredytu objętego umową załączoną do pozwu i pozostałej jeszcze do zapłaty wymagalnej kwoty wierzytelności powoda, przy założeniu: - nieważności umowy, jako całości; - bezskuteczności klauzul indeksacji walutowych kwestionowanych przez pozwaną; - obowiązywania wszystkich postanowień umowy, wg stanu na datę wniesienia pozwu w sprawie oraz opiniowania.

### ***Czy jakimiś dowodom Sąd Okręgowy odmówił mocy dowodowej.***

Dowody przedstawione przez strony są wiarygodne. Są to wyłącznie dokumenty dotyczące zawarcia umowy, jej aneksowania, wpłat dokonywanych przez pozwaną na poczet umowy, sposobu naliczenia przez powoda wierzytelności objętej żądaniem pozwu. Uzupełniły je wyjaśnienia pozwanej. Przedstawione dokumenty nie były wzajemnie kwestionowane we wiarygodności i treści. Podobnie Sąd nie znalazł podstaw, by podważyć ich moc. Poza przedstawionymi, istotnym dowodem była opinia biegłej sądowej z zakresu rachunkowości H. G.. Ma ona charakter wariantowy. Obejmuje wyliczenie wysokości wpłat pozwanej na poczet kredytu objętego umową i pozostałej jeszcze do zapłaty wymagalnej kwoty wierzytelności powoda na datę rozwiązania umowy i postawienia kredytu w stan wymagalności – 26 października 2014 r., przy przyjęciu założeń: - nieważności umowy, jako całości: wierzytelność wyniosłaby różnicę pomiędzy wysokością wypłaconej przez bank kwoty 300.000 zł, a wpłaconych przez pozwaną, przeliczonych na złotówki rat, tj. 115.430, 90 zł, czyli 184.569, 02 zł (według kursów ustalonych w banku) albo 175.874, 11 zł (według kursu średniego NBP z dnia wniesienia pozwu); - założenia bezskuteczności klauzul indeksacji

walutowych – według stanu na dzień 19 września 2014 r. pozostawała nadwyżka wpłaconych kwot ponad wymagalne raty na kwotę 31.913, 66 zł. Według stanu na datę wniesienia pozwu, 24 marca 2016 r., stan kredytu do spłaty wynosił 260.838, 07 zł i brak było zaległych wymagalnych rat. Pozostało do rozliczenia na koncie, jako depozyt pozwanej 14.801, 35 zł; - obowiązująca wszystkich postanowień umowy: 558.481, 57 zł, a na datę wniesienia pozwu (24.3.2016 r.) – 139.941, 42 CHF, to jest 561.305, 04 zł, przy przyjęciu kursu franka na 4, 01 zł na stronie internetowej banku z 24 marca 2016 r. Opinia nie była kwestionowana. Określona jej interpretacja nawiązywała do stanowiska prezentowanego w procesie przez strony. Powód uznający kwestionowane przez pozwaną klauzule indeksacji walutowej za obowiązujące, pozwana, która te klauzule kwestionowała, odpowiednio do tego odwoływała się do korelującego z zajmowanym stanowiskiem wariantu opinii. Opinię należało uznać za wiarygodny, istotny w sprawie dowód. Kierunek jego wykorzystania został opisany poniżej.

### ***Podstawa prawna wyroku – punkt I wyroku.***

Artykuł 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe zgodnie, z którym przez umowę kredytu, bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W wykonaniu opisanej wyżej umowy stron nie doszło do transferu wartości dewizowych. Umowy łączącej strony nie można, dlatego określić, jako umowy o kredyt walutowy. Kredyt udzielony pozwanej był tylko indeksowany do kursu franka szwajcarskiego (CHF). Kwota kredytu objęła natomiast 300.000 zł, które faktycznie jednorazowo wypłacono pozwanej. Kredyt był spłacany w złotych, aż do 16 grudnia 2011 r., kiedy z wniosku pozwanej, strony zawarły do umowy (...) nr (...), stosownie, do którego spłata kredytu indeksowanego do waluty obcej, miała nastąpić w walucie obcej, CHF. Powód przekazał, zatem pozwanej wskazaną kwotę złotych polskich, stanowiącą równowartość określonej ilości franków szwajcarskich. Wartość ta była ustalona w odniesieniu do ceny franka szwajcarskiego obowiązującej w banku w dniu wypłaty kredytu. Pozwana miała z kolei spłacać kredyt w złotówkach, według ceny sprzedaży franka szwajcarskiego, obowiązującej w banku w dniu wpłacenia konkretnej raty. Wartość kredytu wyrażona została w złotówkach. Podobnie wypłata kwoty kredytu. Z kolei raty podlegające spłacie wyrażone były we franku szwajcarskim, jako w dniu wymagalności pobierane z rachunku według kursu sprzedaży, zgodnie z tabelą obowiązującą na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. W tej sytuacji pozwana będąc kredytobiorcą nie spłacała nominalnej wartości kredytu, bowiem z uwagi na różnice kursowe ostatecznie spłacona byłaby inna kwota, niż kwota udzielonego kredytu. Tymczasem elementem przedmiotowo istotnym ustawowej konstrukcji umowy kredytu jest obowiązek zwrotu kwoty otrzymanej. Włączenie do postanowień umowy kredytu przez odesłanie do punktów Regulaminu opisanych wyżej klauzul waloryzacyjnych skutkowało tym, że wysokość zobowiązania pozwanej wyrażonego w walucie polskiej została zmodyfikowana innym miernikiem wartości przelamując zasady takie, jak nominalizm, określoność świadczenia. Uruchomienie kredytu nastąpiło, bowiem w złotych polskich według kursu kupna, natomiast spłata kredytu ustalana była w oparciu o kurs sprzedaży. Takie zastrzeżenie zawarte w umowie stanowi nadto rodzaj ukrytej prowizji banku. Kredytobiorca zaciągając i spłacając kredyt, nawet tego samego dnia i przy niezmiennym kursie waluty, zobowiązany byłby bowiem do spłaty wyższej kwoty, aniżeli pożyczylby. Przyjęta w umowie stron klauzula przeliczenia walutowego z PLN na CHF po kursie kupna CHF – § 7 ust. 4 Regulaminu oraz klauzula przeliczenia walutowego z CHF na PLN po kursie sprzedaży CHF – § 9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu nie wskazywały obiektywnych czynników ustalania kursu walutowego.

Zgodnie z art. 385<sup>1</sup>§1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2).

Z opisanych wyżej względów uprawniona jest ocena, że cytowane postanowienia są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. Dlatego nie wiążą pozwaną. Natomiast strony związane są umową w pozostałym zakresie. Kontrola zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego, według art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., jest wyłączona w przypadku postanowień umownych określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W umowie kredytu, zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe świadczeniem głównym banku jest udostępnienie kredytobiorcy oznaczonej kwoty pieniężnej, zaś świadczeniem głównym kredytobiorcy zwrot otrzymanych środków pieniężnych, uiszczenie opłat z tytułu oprocentowania i prowizji. Cytowane klauzule waloryzacyjne nie stanowią, dlatego głównego świadczenia stron. Wprowadzają, bowiem sposób podwyższenia świadczenia głównego. Chociaż waloryzacja rat kredytu i przeliczanie należności banku z waluty obcej na polską jest pośrednio powiązane ze spłatą kredytu, to brak podstaw przyjęcia, że ustalenia w tym zakresie są postanowieniami dotyczącymi głównych świadczeń stron. Są to postanowienia poboczne, o drugorzędym znaczeniu. Nie są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym (*essentialia negotii*). Podlegają, dlatego kontroli zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest zapatrywanie, zgodnie z którym umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. Klauzula taka nie określa bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżym jego podwyższenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 2 lutego 2015 r., I CSK 257/14, LEX nr 1710338; z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, LEX nr 2308321). W konsekwencji należy stwierdzić, że postanowienia umowy kredytowej zawierające uprawnienie banku do przeliczania sumy kredytu i poszczególnych rat do franka szwajcarskiego, nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 zdanie drugie k.c. Zarazem nie budziło wątpliwości, że pozwana zawierając umowę była konsumentem według art. 22<sup>1</sup> k.c.

Z okoliczności zawarcia umowy wynika, że sporne, kwestionowane przez pozwaną, postanowienia nie zostały indywidualnie z nią uzgodnione. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji. W praktyce umowa odsyłała do nich, jako załącznika. Były przecież wprowadzone do umowy, jako regulamin. Kształtują tymczasem prawa i obowiązki pozwaną w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków. Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości. Podlegają, wobec tego, kwalifikacji za sprzeczne z dobrymi obyczajami, jako prowadzące do naruszenia równorzędności stron, nierównomiernie rozkładające uprawnienia i obowiązki. Nie zawierają przejrzystego opisu mechanizmu waloryzacji, dzięki któremu pozwana mogłaby samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające z tych postanowień konsekwencje ekonomiczne. Postanowienia te są nietransparentne, nieprzejrzyste, trudne do zrozumienia. Potwierdza to mechanizm weryfikacji ich obowiązywania w praktyce, w której bezpośrednio przed spłatą kolejnej raty, pozwana dzwoniła do powoda pytając o jej aktualną wysokość. Przez możliwość dowolnego kształtowania przez powoda takiego kursu wymiany walut sformułowane tak postanowienia i praktyka ich wdrożenia prowadziły do rażącej dysproporcji uprawnień kontraktowych i w sposób oczywisty godziły w dobre obyczaje. Dobre obyczaje nakazują bowiem, aby koszty ponoszone przez konsumenta związane z zawarciem umowy były możliwe do oszacowania. Pozwana, z przyczyn obiektywnych, nie była w stanie tego uczynić. Abuzowność spornych postanowień tkwiła więc w tym, że nie odwoływały się one do obiektywnych wskaźników, lecz pozwalały wyłącznie powodowi określić miernik wartości każdej raty według swojej woli. Odwołują się do nich powód mógł arbitralnie, przy tym wiążąco, modyfikować wskaźnik, według którego obliczana była wysokość zobowiązania i wpływać na wysokość świadczenia pozwaną. Ponadto o abuzowności tych postanowień świadczy ich nietransparentność. Umowa kredytu nie przedstawiała w sposób przejrzysty mechanizmu wymiany waluty, tak by pozwana mogła samodzielnie go oszacować w oparciu o zrozumiałe kryteria. Zabrakło w niej instrumentu pozwalającego weryfikować pozwaną decyzje banku w zakresie wyznaczonego kursu. Dodatkowo pozwana była obciążona płatnością stanowiącą różnicę między kursem kupna i kursem sprzedaży waluty (tzw. spread). Pobieranemu spreadowi nie odpowiadało żadne świadczenie

banku. W istocie była to prowizja, której wysokość również zależała wyłącznie od banku. Tym samym i tym sposobem zakłócona została równowaga pomiędzy stronami umowy. Jakkolwiek tabele kursów walut nie są sporządzane specjalnie na potrzeby waloryzacji świadczeń kredytobiorców, mają generalny charakter, to waloryzacja rat kredytu udzielonego na podstawie umowy o kredyt hipoteczny odbywała się w oparciu o tabele kursowe sporządzane przez powoda. Umowa o kredyt hipoteczny nie precyzowała tymczasem sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w tabeli kursów banku. Powód miał dowolność i w zakresie kryteriów ustalania kursu w swoich tabelach kursowych.

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje, że postanowienia te nie wiążą konsumenta *ex tunc* i *ex lege*. Zgodnie natomiast z art. 385<sup>(1)</sup> § 2 *in fine* k.c., strony są związane umową w pozostałym zakresie. Skoro zatem klauzule waloryzacyjne przeliczenia walutowego z PLN na CHF po kursie kupna CHF – § 7 ust. 4 Regulaminu oraz klauzula przeliczenia walutowego z CHF na PLN po kursie sprzedaży CHF – §9 ust. 2 pkt 1 Regulaminu podlegają kwalifikacji, jako bezskuteczne, należało je usunąć z umowy. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne nie prowadziła do zniweczenia całego stosunku prawnego, nawet gdyby z okoliczności sprawy wynikało, że bez tych postanowień umowa nie zostałaby zawarta. Wynika to z relacji między art. 58 § 3 k.c. a art. 385<sup>(1)</sup> § 2 k.c., który jako przepis późniejszy i szczególny w stosunku do art. 58 § 3 k.c. eliminuje jego zastosowanie, ustanawiając w sytuacji określonej w jego § 1 zasadę zachowania mocy wiążącej umowy (tak: cytowane wyżej orzecznictwo Sądu Najwyższego). Natomiast brak podstaw, by w miejsce abuzywnych klauzul waloryzacyjnych wprowadzać inny miernik wartości, gdyż nie istnieją przepisy, które mogłyby być stosowane w takiej sytuacji. Dlatego umowa stron nadal obowiązuje bez zmiany dalej idącej, niż uchylene nieuczciwych klauzul. Wobec braku związania pozwanej klauzulami abuzywnymi jest ona, zgodnie z zasadą nominalizmu, zobowiązana do zwrotu kredytu w wysokości nominalnej, w określonych w umowie terminach i z oprocentowaniem wskazanym w umowie.

Sąd Okręgowy ustalił – na podstawie umówionej wyżej opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości H. G., jako jeden z jej wariantów – stan zadłużenia pozwanej na dzień wypowiedzenia umowy kredytowej. Biegła obliczyła wysokość wpłat pozwanej na poczet kredytu objętego umową i pozostałą do zapłaty, wymagalną kwotę wierzytelności powoda na datę rozwiązania umowy i postawienia kredytu w stan wymagalności – 26 października 2014 r. Przy założeniu bezskuteczności klauzul indeksacji walutowych, stosownie do tego – pozostawała nadwyżka wpłaconych kwot ponad wymagalne raty na kwotę 31.913, 66 zł. Według stanu na datę wniesienia pozwu, 24 marca 2016 r., stan kredytu do spłaty wynosił 260.838, 07 zł i brak było zaległych wymagalnych rat. Pozostało do rozliczenia na koncie, jako depozyt pozwanej 14.801, 35 zł. Dlatego, trzeba było ustalić, że na dzień wypowiedzenia umowy pozwana nie posiadała wobec powoda zadłużenia. Na jej koncie w tym dniu, w dniu wniesienia pozwu, występowała nadpłata. Wypowiedzenie umowy było, więc bezskuteczne. Uznanie bezskuteczności wypowiedzenia nakazywało oddalić powództwo, wobec braku wymagalności roszczenia.

### ***Koszty procesu – punkt II i III wyroku.***

Proces wygrała pozwana. We wskazanym rozmiarze, w stosunku do poniesionych kosztów, należał się dlatego pozwanej zwrot kosztów procesu. Koszty pozwanej, to 17, 00 zł opłata skarbowa od pełnomocnictwa; 7.200, 00 zł stawka wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym według taryfikatora obowiązującego na datę wniesienia pozwu na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz 1.000, 00 zł zaliczki na poczet kosztu przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości H. G.. W nawiązaniu do wyniku procesu Sąd Okręgowy w Ostrołęce na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ostrołęce od powoda tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa 3.986, 91 zł na poczet kosztu przeprowadzenia dowodu z opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości H. G. (por. postanowienie w przedmiocie rozliczenia kosztu opinii biegłej, k. 393 akt sprawy).